

Kultūros objektų įveiklinimas regionuose: konceptijos parengimas Palangos kino teatrui „Naglis“

Gerų praktikų analizė

Giedrė Simanauskaitė

2019 gegužė

Įvadas

Kultūra dabartiniame pasaulyje tampa vis svarbesniu elementu ne tik telkiant bendruomenes, bet ir kaip reikšmingas ekonomikos augimo veiksnys, tačiau nepaisant šio sektoriaus svarbos šalies gerbūviui, kol kas realaus dėmesio jam vis dar trūksta. Lietuvoje itin netolygus kultūrinių paslaugų prieinamumas, o jų ištekliai dažnu atveju sutelkti šalies sostinėje. Šios tendencijos matomos ir Klaipėdos regione. Nors regionas ir patrauklus geografiškai, jame vystomas turizmas, tačiau čia veikia tie patys mechanizmai: trūksta kultūros paslaugų įvairovės, beveik nėra kino kultūros centrų. Šias problemas būtų galima spręsti aktualizuojant regione esančius kultūrinius objektus.

Projekto „Kultūros objektų įveiklinimas regionuose“ objektas – kino teatras „Naglis“, esantis Palangoje. Nusprendus likviduoti valstybinę bendrovę „Lietuvos kinas“, jai priklausantis kino teatro pastatas artimiausiu metu turėtų būti perduotas Lietuvos kino centrui, tad dabar gera proga strategiškai pažiūrėti į šio kultūrinio objekto įveiklinimą ir parengti koncepciją, kuri ne tik padėtų rasti visoms suinteresuotoms šalims priimtina sprendimą, bet ir leistų prisidėti prie Klaipėdos regiono, kaip kultūrinio traukos centro, pozicijų stiprinimo.

Pagrindiniai du aspektai, į kuriuos būtina atsižvelgti, norint sukurti prasmingą įveiklinimo koncepciją, yra šie:

- Kino teatras „Naglis“ yra seniausias vis dar veikiantis valstybės kino teatras. Šiuo metu jis priklauso likviduojamai UAB „Lietuvos kinas“, o pasibaigus likvidavimo procesams 2019

m. pabaigoje, jis planuojamas perduoti Lietuvos kino centrui, vykdančiam kino kultūros politiką. Tad šis kultūros objektas turi būti traktuojamas kaip strateginis valstybės kultūros objektas.

- Objektas yra Palangos miesto savivaldybėje, Klaipėdos regione. Tad būtina atsižvelgti ir į regiono bei savivaldybės kontekstą ir poreikius, objektą traktuoti kaip vietos kultūrinės infrastruktūros elementą.

Taigi, siekiant šiuo projektu atliepti skirtingų suinteresuotų šalių poreikius ir garantuoti trūkstamą kultūros infrastruktūrą regione, yra suponuojamos šios pagrindinės veiklos kryptys:

- Kultūros objektas kaip kino rodymo infrastruktūra – tai yra filmoteka, kur vykdomos kino rodymo, sklaidos ir edukacijos veiklos;
- Kultūros objektas kaip edukacijos erdvė – kultūros, kino, formali, neformali edukacija;
- Kultūros objektas kaip priemonė mažinti sezoniškumą, per kultūrinės infrastruktūros išskirtinumą, KKI kūrybines rezidencijas;
- Kultūros objektas – kaip priemonė stiprinti bendruomeniškumui: bendradarbystės erdvės, KKI sektoriaus įtraukimas.

Atsižvelgiant į suponuojamas kultūros objekto veiklos kryptis, „Gerų praktikų analizėje“ aptariama keletas kultūros objektų, kurie galėtų pasitarnauti ruošiant kino teatro „Naglis“ įveiklinimo koncepciją:

- Filmoteka, kaip kino sklaidos, kaupimo ir edukacijos erdvė, čia aptariamas nacionalinės filmotekos funkcija atliekanti EYE Films ir lokaliu lygmeniu veikianti regioninė filmoteka – Jean Vigo institutas;
- Kino teatras – kaip daugiafunkcinis kultūros centras, įkurtas vietos ir kino bendruomenės iniciatyva;
- Menininkų rezidencija – kaip sėkmingai kurorte veikiantis kultūros objektas, įgyvendinantis menininkų rezidencijų programas. Čia pristatoma Nidos meno kolonija.

Filmoteka

Filmoteka (kitaip – sinemateka, kinoteka) yra specialiai įrengta filmų kaupimo, restauravimo, rodymo ir sklaidos įstaiga. Prancūzų kalboje šis terminas naudojamas kaip filmų archyvo sinonimas, kitose kalbose jis taip pat gali nurodyti kino klubus ar kino teatrus, kurie specializuojasi rodydami nekomercinį kiną.

Dauguma filmotekų funkcionuoja ne tik kaip kino rodymo, sklaidos vietos, bet ir kaip archyvai. Pati įstaiga neprivalo turėti fondų su archyvais savo infrastruktūroje. Filmotekos koncepcijos ištakos „Cinémathèque Française“, įkurta 1936 m. Henri Langlois, su tikslu išsaugoti su kino kultūra susijusius objektus: filmų kopijos, filmų rekvizitai, kita filmų medžiaga (plakatai, nuotraukos iš filmų, fotografijos iš filmavimų ir pan). Nuo to laiko filmotekos funkcijos prasitaplė ir šiuo metu suprantamos kaip kino kultūros sklaidos, išsaugojimo ir kaupimo įstaigos. Pagrindinės filmotekas vienijančios asociacijos: Tarptautinė filmų archyvų federacija (toliau – FIAF) ir Europos filmotekų asociacija (toliau – ACE).

Remiantis Tarptautinės filmų archyvų federacijos (toliau – FIAF) duomenimis, šiuo metu jos yra 75 šalyse. Tai – nacionalinės ir regioninės filmotekos, filmų archyvai, kitos kino kultūros artefaktus archyvuojančios įstaigos.

Toliau apžvelgiami du filmotekų pavyzdžiai: nacionalinės filmotekos principais veikianti filmoteka ir regioninė filmoteka. Jų funkcijos yra panašios, tačiau regioninėse filmotekose akcentuojamas ir lokalus aspektas, čia be nacionalinio kino orientuojamasi į vietos kino kūrėjus, vietos kontekstą.

Nacionalinė filmoteka – mEYE Film

EYE Film (toliau – EYE) yra kino kultūros centras, funkcionuojantis kaip Olandijos nacionalinė filmoteka, esantis Amsterdame. Ši institucija užsiima kino kultūros sklaida, filmų restauravimu, tyrimais ir edukacija. Kinas čia traktuojamas kaip meno forma, kaip pramoga ir kaip dalis skaitmeninės vizualiosios kultūros.

EYE įkurta 2010 metais, apjungus keturias organizacijas: Kino muziejų, kompaniją „Holland Film“, duomenų bazę „Filmbank“ ir Olandijos kino edukacijos institutą.

Pagrindinės EYE erdvės:

- 4 kino salės;
- kino muziejus;
- parodų erdvė;
- 6 erdvės konferencijoms, dirbtuvėms, susitikimams ir pan.
- parduotuvė;
- baras-restaranas;
- archyvas – EYE Collection Center, esantis kitame pastate.

Organizacijos struktūra

EYE padalinta į 4 pagrindinius sektorius: Kolekcijos, Verslo operacijos, Sklaida ir edukacija; Rinkodara, Komunikacija ir renginiai.

Čia dirba apie 165 žmones.

Pagrindinės organizacijos veiklos

Kolekcionavimas. Čia kaupiami Olandijos ir užsienio filmai bei su jais susijusi medžiaga. Viena svarbiausių funkcijų – filmų restauravimas ir skaitmeninimas. Kolekciją apima filmai, nuotraukos, muzika, asmeniniai archyvai, kino įranga. Pagrindinės veiklos:

- Restauravimas;
- Filmų pardavimas;
- Biblioteka;
- Archyvinių filmų nuoma archyvams ir festivaliams;
- Plataus spektro filmų platinimas Olandijoje;
- Skaitmeninių kino nuotraukų ir plakatų paslaugos.

Edukacija EYE veikloje užima vieną svarbiausių pozicijų. Čia aktyviai bendradarbiaujama su šveitimo įstaigomis, kino industrija ir bibliotekomis. Edukacinių programų tikslas – skatinti audiovizualinį raštingumą. Vykdomos skirtingos kino edukacijos veikos: filmų žiūrėjimas, filmų kūrimas, filmų interpretavimas ir pan. Kinas EYE edukacinėse programose traktuojamas iš skirtingų perspektyvų: kaip menas, kaip pramoga, kaip kultūrinis paveldas, kaip komunikacinė priemonė.

Išskiriamos trys pagrindinės vaikų ir jaunimo kino edukacijos kategorijos:

- **Pradinis išsilavinimas.** Čia rengiamos kūrybinės dirbtuvės vaikams nuo 4 iki 12 metų. Temos: sukurti filmą iš nuotraukų ar stop-kadro animaciją, sukurti garso takelį, grimas kine.
- **Vidurinis išsilavinimas.** Čia rengiamos kūrybinės dirbtuvės ir ekskursijos po muziejų. Programos pritaikytos skirtingoms klasėms, skirtingoms disciplinoms: mokytis kalbų, istorijos, pilietiškumo. Šiuo metu siūlomos kūrybinės dirbtuvės: sukurti trumpametražį filmą, grimo pamokos, stop-kadro animacija ir pan.
- **Aukštasis išsilavinimas.** Kaip ir vidurinių mokyklų moksleiviams, šiuo metu siūlomos kūrybinės dirbtuvės: sukurti trumpametražį filmą, grimo pamokos, stop-kadro animacija ir pan. Sudaryta galimybė už dalyvavimą EYE edukacinėje programoje gauti kreditus, įtrauktus į universiteto atsiskaitymo sistemą.

Pristatymai ir kino rodymas. Per dieną EYE kino teatro salėse parodoma apie 20 filmų: nuo nebylaus kino iki šiuolaikinio eksperimentinio kino pavyzdžių. Čia veikia kino ekspozicija su nuolatine ir besikeičiančia kolekcijomis. Bendradarbiaujama su universitetais, kino ir muzikos festivaliais, Koncertų sale, organizuojami muzikos pristatymai, paskaitos (gyvai ir internetu). Čia reguliariai renkasi kino klubas. EYE yra kino muziejus, kurio kolekcijoje – 40 000 įvairių žanrų ir laikotarpių filmų: klasika, kultiniai filmai, blockbusteriai, šiuolaikinis kinas.

Kino sklaida. EYE siekia skatinti susidomėjimą kino kultūra ir pritraukti kuo įvairesnę auditoriją. Norėdama įgyvendinti šią misiją, institucija bendradarbiauja su skirtingomis kultūrinio lauko ir verslo organizacijomis ir grupėmis. „Eye International“ užsiima kino platinimu tiek šalyje, tiek už šalies ribų. Užsiima olandiškų filmų pristatymu festivaliuose, kino mugėse ir pan.

Kitos veiklos. Be pagrindinių veiklų EYE

taip pat veikia baras-restoranas, pritraukiantis ne tik Kino muziejaus lankytojus, bet ir miesto svečius. Jį, kaip ir kitas EYE patalpas, galima išsinuomoti privatiems renginiams: kino sales, EYE fojė, studiją bei kitas erdves. Jos pritaikytos rengti verslo pristatymus, konferencijas, susitikimus, paskaitas, šeimos šventes. Dalis patalpų yra aprūpintos kino įranga, todėl čia galima rengti kūrybines dirbtuves ir pan.

Finansavimas ir narystės

EYE finansuojama iš vietinių, regiono ir šalies institucijų, fondų. Tarp jų – Švietimo, kultūros ir mokslo ministerija, Amsterdamo savivaldybė, Noord-Holland provincija, Kultūros fondas, Olandijos kino fondas, „Europa Cinemas“ ir pan.

EYE narystės: FIAF, „Europa Cinemas“.

Nuoroda: <https://www.eyefilm.nl>

Regioninė filmoteka – Jean Vigo institutas

Be centrinių nacionalinių filmotekų, egzistuoja ir regioninės filmotekos, esančios toliau nuo šalies centrų. Nemaža jų dalis yra tokiose kino kultūros šalyse kaip Prancūzija, Ispanija, Italijoje. Keletas jų yra Vokietijoje, Šveicarijoje ir pan. Daugumoje šių filmotekų, be įprastų funkcijų, akcentuojamas ir dėmesys regionui, regiono kultūros ir kino kultūros paveldui, jo išsaugojimui. Apačioje, kaip tokios filmotekos pavyzdys, pristatomas Jean Vigo institutas. Analizei pasirinkta Prancūzija, kaip centralizuotos valstybės principais valdoma šalis. Perpinjanas, kuriame yra ši regioninė filmoteka, kaip ir Palanga, yra nuo centro nutolęs miestas, esantis prie jūros. Prancūzijos masteliu jis – gana mažas regiono miestas, tad šios institucijos pavyzdį būtų galima taikyti Klaipėdos regionui.

Jean Vigo institutas (toliau – JVI) yra regioninė filmoteka, esanti pajūrio mieste Perpinjane. Čia užsiimama kino ir kino kultūros sklaida ir jos materialinio paveldo išsaugojimu. JVI filmotekos statusą įgijo 2006 m. Šio kultūrinio objekto užuomazgos – kino klubas, įkurtas 1962 m., po poros dešimtmečių tapęs oficialia kino sklaida ir išsaugojimu užsiimančia institucija.

Pagrindinis JVI tikslas – kino ir kino kultūros sklaida. Čia vykdoma skirtingo pobūdžio veikla: kino festivaliai, susitikimai su kino kūrėjais, seminarai, parodos, leidyba, edukacija ir pan. Daug dėmesio skiriama edukacinėms veikloms, ypač darbui su vaikais ir jaunimu. Siekiama, kad jie imtų vertinti kiną, išminktų skaityti ir interpretuoti kino kūrinius.

Pagrindinės JCI erdvės:

- kino salė,
- parodų salė,
- mediateka,
- archyvavimo salė,
- kino salė.

Organizacijos struktūra

Komandoje šiuo metu dirba 17 žmonių, kai kurie iš jų – tik sezono metu. Čia priimami savanoriai ir stažuotojai.

Pagrindinės veiklos

Kino rodymas. JCI organizuodamos su kino rodymu susijusias veiklas, tarp jų svarbiausios: kasmetinis festivalis, kino klubo peržiūros, lauko kinas.

- **Reguliarūs kino seansai** filmotekoje vyksta 2-3 kartus per savaitę. Čia rodoma kino klasika, nekomercinis kinas, animacija vaikams.
- **Kino festivalis „Confrontation“**, Perpinjane organizuojamas daugiau nei 50 metų, turi gilią tradiciją ir pritraukia Perpinjano ir regiono gyventojus. Festivalis vyksta ne tik JVI patalpose, bet ir kitose miesto erdvėse (kino, parodų salėse).
- **Lauko kino seansai**, organizuojami JVI, vyksta skirtinguose miesto kvartaluose, kaip kino edukacijos renginių dalis.

Kolekcionavimas. JVI tikslas – išsaugoti filmus ir kitą su jais susijusią medžiagą. Akcentas – sąsajos su regionu. Čia sukaupta viena pirmų su regioniniu kinu susijusių kolekcijų Prancūzijoje. Ją sudaro plakatai, nuotraukos, žurnalai, knygos, scenarijai, kino teatro archyvas, kino įranga ir pan. Vietos gyventojai kviečiami dovanoti arba skolinti objektus kolekcijoms. Kolekcijose saugomi įvairių formatų profesionalaus kino bei mėgėjų darbų pavyzdžiai.

Edukacija – svarbi filmotekos veiklų dalis. Bendradarbiaujama su nacionalinėmis kino edukacijos programomis. Edukacinėmis programomis orientuojamasi į skirtingas vaikų ir jaunimo grupes: nuo vaikų darželio auklėtinių iki universiteto studentų. Čia galima išskirti 2 kategorijų edukacijos programas: kino seansus, su po jų vykstančiais aptarimais, papildomo darbo grupėmis, bei kūrybines dirbtuves. Kūrybinės dirbtuvės organizuojamos ne tik vaikams ir mokiniams, bet rengiamos ir mokymosi sesijos mokytojams kelti kvalifikacijai. Pagrindinės temos: kino rodymas ir projekcijos, montažas, garsas kine ir filmų skaitymas. Sudaromos galimybės susitikti su kino kūrėjais, rengiami kino debatai.

Parodos. Filmotekoje yra ekspozicinės erdvės, kuriose, bendradarbiaujant su partneriais, pristatomos įvairios kino kultūros parodos. JVI taip pat teikia savo fonduose esančių kino plakatų nuomos paslaugas.

Finansavimas į narystės

JVI pagrindiniai finansavimo šaltiniai yra Perpinjano savivaldybė, Rytų Pirėnų generalinė taryba, Oksitanijos regionas, Kultūros ministerija, Nacionalinis kino ir animacijos centras ir įvairūs fondai.

Narystės: FIAF, JVI yra dalis Rytų Pirėnų edukacinio tinklo dalis, bendradarbiauja su kitomis Prancūzijos ir Katalonijos bibliotekomis.

Nuoroda: <http://www.inst-jeanvigo.eu>

Kino teatras „Wolf“

Kaip sėkmingai įveiklinto kino teatro pavyzdys, apimantis ne tik kino rodymo, bet ir kitas funkcijas, aptariamas kino teatras „Wolf“, esantis Berlyne. Šio kino teatro įkūrimas yra bendruomeninis fenomenas – jis atidarytas susivienijus grupei kino mėgėjų ir industrijos atstovų. Čia rodomas kinas, vykdoma parodų, koncertų veikla, vyksta kūrybinės dirbtuvės, kino teatras turi veiklas, įgalinančias KKI sektorių (kavinė-baras, montažo studija, parodų erdvės). Jis veikia ir kaip nišinių filmų platinimo kompanija.

Kino teatras oficialiai atidarytas 2016 metais. Jis įkurtas kino bendruomenės – grupės draugų ir kino industrijos kolegų, iniciatyva, su *crowdfunding* finansavimu. Kino teatras įrengtas gyvenamojoje zonoje. Iki kino teatro atsiradimo šiose patalpose vykdomos skirtingos veiklos – čia buvo knygų rišykla, skalbykla, kepyklėlė, tabako parduotuvė ir bordelis.

Erdvės:

- 2 kino salės.
- Kavinė-baras.
- Studija – multifunkcinė erdvė, pritaikyta kino rodymams, parodoms ir renginiams.
- „Planemo“ – post-produkcijos studija, kurią galima išsinuomoti; ji taip pat skirta ir vietinėms „Wolf“ bendruomenės reikmėms.

Kino teatras yra prieinamas žmonėms su negalia (judėjimo, klausos, regėjimo).

Organizacijos struktūra

Komandą (kino teatro bendruomenę) šiuo metu sudaro 16 žmonių.

Veiklos:

- **Kino rodymas.** Kino teatre vyksta reguliarūs kino seansai. Čia rodomi nekomerciniai ir populiarieji nekomerciniai filmai, klasika, kultiniai filmai, dokumentika, bendradarbiaujama su kino festivaliais. Čia vyksta kūdikiams ir jų tėvams pritaikyti filmai, vaikų filmų seansai, organizuojamos kino kultūrą pristatančios retrospektyvos.
- Kino teatro komanda ruošia **podkastus**. Čia pristatomi festivaliai, filmai, kalbama su socialiniais pokyčiais, kultūra susijusiomis temomis.
- Kino teatras turi reguliariai veikiančią **kavinę-barą**, skirtą tiek filmų žiūrovams, tiek besidomintiems maisto ir barų kultūra. Ši erdvė veikia nuo ryto iki vėlaus vakaro, pritraukia vietas bendruomenę.
- „Steppenwolf“ – **kino platinimo kompanija**. Kino teatrui priklausanti kompanija platina ir išleidžia nišinius filmus, kurie nėra įtraukt į įprastinių Vokietijos platintojų planus. Tikslas: parodyti vertus dėmesio filmus ir jiems rasti kuo platesnę auditoriją. Filmais rodomi „Wolf“ ir kituose kino teatruose.
- **Kino kultūros sklaidos, multikultūrinės veiklos.** Studijoje, vyksta parodos, instaliacijos, gyvi pasirodymai, rengiamos kūrybinės dirbtuvės ir diskusijos, kino edukacija. Birželio-liepos mėnesiais organizuojamas kino, muzikos ir performansų festivalis „Howling Wolf“, vienijantis skirtingas meno rūšis. Jo metu, be kino seansų, muzikos ir scenos menų pasirodymų, rengiamos paskaitos, diskusijos ir kūrybinės dirbtuvės.
- **Merchandizingas** – galima įsigyti kino teatro tematikos suvenyrų (maišeliai, marškinėliai ir pan.).
- **Leidyba** – leidžiami su kino kultūra susiję leidiniai.
- **Nuoma:** „Wolfe“ galima galima išsinuomoti skirtingas kino teatro erdves kino, privatiems renginiams, peržiūroms, darbui.

Finansai ir narystės

Kino teatras įkurtas su *crowdfunding* finansavimu ir steigėjų asmeninėmis lėšomis. *Crowdfunding* kampanija truko porą mėnesių, už surinktas lėšas renovuotos dabartinio kino teatro erdves, užtikrinti garso izoliaciją kino salėms ir kavinei. Šiuo metu „Wolf“ išlaikomas iš kino seansų, patalpų nuomos, baro veiklos. Jis dalyvauja Tarptautinio Europos kino teatrų tinklo „Europa Cinemas“ finansavimo sistemoje.

Narystės: „Europa cinemas“

Nuoroda: <https://wolfberlin.org>

Menininkų rezidencija

Menininkų rezidencijos (toliau – rezidencijos) – tai vietos, kuriose sudaromos galimybės menininkams laikinai gyventi ir kurti. Rezidencijos skiriasi siūlomomis programomis ir tai, koks ryšys mezgamas su menininku. Apibendrinant galima sakyti, kad menininkų rezidencijose suteikiama laikina erdvė gyventi ir dirbti, prieiga prie papildomų patalpų ar įrangos, kontaktų tinklo, vietos auditorijos, tam, kad dalyvis galėtų užsiimti kūrybine veikla ar tos veiklos sklaida. Rezidencijos varijuoja biudžetais, įgyvendinimo principais ir taisyklėmis. Kaip kurios jų specializuojasi tam tikroje meno ar kultūros srityje, kitos apima skirtingų sričių lauką. Paprastai galima išskirti dvi rezidencijų kategorijas: tos, kurių gale reikia pateikti rezultatą, ir tos, kurios besąlygiškai suteikia rezidencijos erdvę.

Toliau apžvelgiamas sėkmingiausias Lietuvoje menininkų rezidencijų pavyzdys – Nidos menininkų kolonija.

Menininkų rezidencija – Nidos meno kolonija

Šioje dalyje aptariama kultūrinė institucija, kaip sėkmingas pavyzdys, įgyvendinantis menininkų rezidencijų programas bei kurorte veikiantis kultūros objektas. Nidos meno kolonija (toliau – NMK) nuo įkūrimo pradžios tapo ne tik nauju meno traukos centru, veikiančiu periferinėje Neringos savivaldybėje, bet ir sulaukė pripažinimo tarptautiniame meno kontekste.

NMK yra Vilniaus dailės akademijos (toliau – VDA) padalinys. Jos tikslas – kelti dailės ir dizaino edukacijos kokybę ir diegti inovacijas meninio švietimo srityje, skatinant tarptautinį bendradarbiavimą. Per meninių rezidencijų programą siekiama sukurti palankias sąlygas originaliems šiuolaikinio meno projektams įgyvendinti.

NMK pradėjo veikti 2011 metais. Ji įkurta rekonstravus anksčiau čia buvusį VDA priklausiusį pastatą (angarą). Rekonstrukcija vykdyta dviem etapais: pirmas etapas baigtas 2011 m., antras – 2015 m. Iki rekonstrukcijos pastate apsistodavo VDA vasaros praktikų studentai. Pati menininkų kolonijų tradicija Nidoje labai sena: rašytojai, dailininkai čia lankėsi nuo XIX a. antros pusės.

NMK funkcinės erdvės:

- penkios rezidencijos menininkams,
- bendrabutis, kuriame sudarytos sąlygos kūrėjams atvykti dirbti (*work retreat*) bei apsistoti poilsiautojams,
- 3 daugiafunkcinės darbo erdvės, pritaikytos meniniams ir edukaciniams renginiams,

- 3 konferencijų salės,
- skaitykla-biblioteka,
- skaitmeninė vaizdo laboratorija ir garso studija,
- terasa ant stogo,
- „Kioskas“ – miesto centre esantis kultūrinis objektas, veikiantis kaip mini-ekspozicinė erdvė

Organizacijos struktūra

NMK yra pavaldi VDA. Šiuo metu pagrindinę komandą sudaro 6 žmonės (be aptarnaujančio personalo): vykdantysis direktorius, meno direktorius, prodiuseris, administratorius, reziduojančių menininkų kuratorius, komunikacijos koordinatorius. Be to, čia veikia NMK taryba (7 nariai), atsakinga už NMK veiklos viziją ir kokybę.

Pagrindinės NMK veiklos formos:

- meninių rezidencijų programa,
- tarptautiniai projektai (pavyzdžiui, Lietuvos paviljonas Venecijos bienalėje),
- tarptautiniai seminarai, simpoziumai,
- vasaros mokyklos, viena jų – VDA studentų vasaros praktikos (birželio, liepos ir rugsėjo mėnesiais),
- parodos,
- konferencijos,
- video peržiūros,
- leidyba,

Be NMK organizuojamų veiklų, čia vykdomi ir kitų organizatorių rengiami projektai.

Menininkų rezidencijų programa – viena pagrindinių veiklų. Ši programa skirta kviestiniams ar atrankoje dalyvaujantiems menininkams Lietuvoje ir užsienyje. Sritis: profesionalūs menininkai, dizaineriai, architektai, kuratoriai, meno kritikai, meno tyrinėtojai.

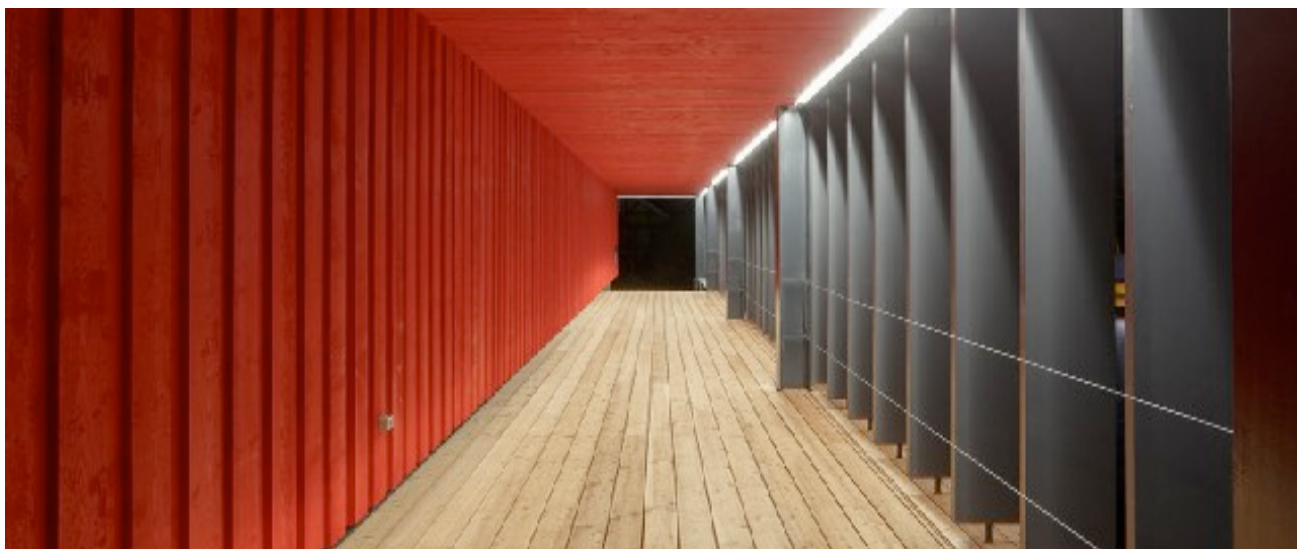
Programos tikslas – skatinti kritinį mąstymą, kūrybingumą, inovatyvias idėjas ir procesus, menininkų mainus ir bendradarbiavimą. Menininkų rezidencijos dalyviai skatinami įsitraukti į vietos ir edukacines veiklas. (Pavyzdžiui, paskaita ar kūrybinės dirbtuvės Nidos meno mokyklos

mokiniams, VDA studentams ar dėstytojams ir pan.), prisijungti prie vietos kultūrinių ir ne-kultūrinių iniciatyvų, dirbti su vietiniais vizualiaisiais ir socialiniais kontekstais.

NMK menininkų rezidentams suteikia reikalingą techninę įrangą, tinklaveikos galimybes, bendradarbiaujama su tarptautinio lygmens meno institucijomis, kuruojamos dalyvių parodos vietos ar tarptautinėse meno erdvėse. Menininkų profiliai, norint užtikrinti jų matomumą, pristatomi NMK žurnale.

NMK yra 5 studijos, pritaikytos menininkams rezidentams. Rezidencijos trukmė: nuo 2 iki 6 mėnesių. Iš viso per metus priimama apie 50 menininkų rezidentų, trečdalis jų – su stipendijomis. Be jų galima aplikuoti individualioms rezidencijoms, rengiama programa „Grįžtantiems rezidentams“, įvairių sričių kūrėjams sudarytos sąlygos dirbti (trukmė: 2 ar 4 savaitės).

Nidos doktorantų mokykla, įsteigta 2015 m., vykdo laipsnio nesuteikiančią akademinę programą. NMD bendradarbiauja su Aalto, Helsinkio ir Londono menų universitetais. Programa siūlo tarptautinius doktorantūros kursus ir rezidencijas meno, dizaino, architektūros, medijų ir meno istorijos doktorantūros bei podoktorantūrinių studijų studentams. Baigus kursus, dalyviams suteikiami 5 akademiniai (ECTS) kreditai.

Sezoniškumas

Birželio-rugsėjo mėnesiais NMK ypač užimtas, kadangi tuo metu vyksta vasaros praktikos. Nepaisant to, sezoniškumas pastaruoju metu mažėja, nes NMK vis dažniau renkama kaip dalykinio turizmo lokacija, čia atvyksta užsienio meninių pakraipų studentai trumpalaikiai praktikai, bendradarbiaujama sus Neringos m. savivaldybe, organizuojamos kitų Lietuvos ir užsienio kultūros institucijų kūrybinės dirbtuvės. Pastebima, kad nuo NMK atidarymo srautas išaugo 3 kartus.

Finansavimas

Rekonstrukcija vykdyta iš EEE Grants ir Norvegijos finansinių mechanizmų (pirmas etapas) ir ES struktūrinių fondų (antras etapas). Šiuo metu projektas finansuojamas iš LR Kultūros ministerijos, Kultūros tarybos, Goethe`'s instituto, Neringos savivaldybės, EEE Grants, Šiaurės ir Baltijos šalių kultūrinio mobilumo programos ir pan. Vykdomos mainų programos su kitų šalių rezidencijų centrais. NMK administravimo ir kitos eksploatacijos išlaidos nemaža dalimi dengiamos iš patalpų nuomos.

Narystės: Baltic-Nordic Network of Remote Art & Residency Centers, Pasaulio menininkų rezidencijų tinklas „ResArtis“ ir t.t.

Nuoroda: <http://nidacolony.lt/lt/kolonija>

Išvados

Apžvelgus skirtingų kultūros objektų veiklas, kaip geruosius pavyzdžius, norint įveiklinti Palangoje esantį kultūros objektą – kino teatro „Naglis“, galima būtų remtis šiomis praktikomis ir jų veiklos principais:

- Filмотeka yra specialiai įrengta filmų kaupimo, restauravimo, rodymo ir sklaidos įstaiga.
- Remiantis „EYE Fims“ pavyzdžiu, galima išskirti išskirti šias filмотekoje vykdomas veiklas:
  - Kino filmų rodymas (klasika, šiuolaikinis komercinis ir nekomercinis kinas, eksperimentinis kinas, festivaliai); jis vykdomas skirtingais formatais: DCP, 35 mm, 16 mm, 8 mm ir t.t.;
  - Kino klubas;
  - Ekspozicijos, pristatančios kino kultūrą ir platesnį kultūrinį kontekstą;
  - Kino muziejus su nuolatine ir besikeičiančia ekspozicijomis;
  - Vaikų ir jaunimo edukacija: kūrybinės dirbtuvės skirtingoms amžiaus grupėms; už dalyvavimą yra galimybė gauti kreditus;
  - Kino platinimas (olandiški, užsienio, kolekcijose esantys filmai);
  - Kino kultūros, muzikos pristatymai (gyvai ir internetu), bendradarbiaujant su kitomis kultūrinėmis institucijomis mieste, šalyje ir užsienyje;
  - Konferencijos, susitikimai;
  - Kolekcionavimas: archyvavimas, restauravimas, skaitmeninimas. Tam skirtos kitos patalpos – EYE Collection Center;
  - Skaitmeninių kino nuotraukų ir plakatų paslaugos;
  - Biblioteka-skaitykla;
  - Leidyba;
  - Baras-restoranas;
  - Patalpų nuoma (verslo pristatymams, konferencijoms ir pan., privatiems renginiams).
- Neturint infrastruktūros, pritaikytos archyvavimui, pačiame kultūros objekte, jis gali funkcionuoti kaip tarpininkas tarp auditorijos ir archyvo, suteikiant tiek laikiną fizinę (kino seansai, ekspozicijos), tiek virtualią prieigą;
- Regioninių filмотekų funkcijos yra siauresnės, pritaikytos kontekstui. Remiantis JVI pavyzdžiu, čia išskirtina:

- Regiono kino kultūros artefaktų kaupimas ir skaida; regiono kino kūrėjų filmų išsaugojimas, archyvavimas;
- Mažesnis kino seansų dažnumas;
- Ekspozicinė erdvė su besikeičiančia ekspozicija;
- Mediateka su prieiga prie regioninės filmotekos kolekcijos, bendros duomenų bazės;
- Rengiamas kasmetinis kino festivalis, pritraukiantis visą regioną (įtraukiamos ir kitos miesto erdvės);
- Organizuojami lauko kino seansai.
- Analizuojant kino teatro „Wolf“ pavyzdį, be kino rodymo veiklos, pastebėtina svarba įtraukti vietos bendruomenes, įgalinti KKI sektorių. Tai daroma per infrastruktūrą ir renginius:
  - Įrengta postprodukcijos studija, aptarnaujanti vietos bendruomenę ir kino industriją;
  - Kavinė-baras pritraukia ne tik kino žiūrovus, bet ir besidominčius maisto ir barų kultūra; prisideda prie kultūrinio objekto ekonominio efektyvumo;
  - Per tarpsritinių menų festivalius pritraukiama skirtinga, nauja auditorija (vasaros mėnesiais vykstantis kino, muzikos ir performansų festivalis);
  - Įrengta multifunkcinė erdvė, transformuojama kino rodymams, konferencijoms, parodoms ir kitiems renginiams);
  - Kino teatras yra prieinamas žmonėms su negalia (judėjimo, klausos, regėjimo).
- Remiantis menininkų rezidencijos pavyzdžiu – Nidos meno kolonijos (NMK) – analize, svarstyti žemiau minimos funkcijos, kurios galėtų būti pritaikytos įveiklinant Palangoje esantį kultūros objektą – kino teatrą „Naglis“:
  - NMK yra pavaldi VDA ir todėl dalis jos veiklų yra skirta tenkinti Akademijos (studentų) poreikį, bendradarbiauja su kitomis meno aukštosiomis mokyklomis;
  - NMK rengiamos vasaros praktikos, kūrybinės dirbtuvės, rengiamos tiek pačios įstaigos, tiek kitų organizatorių;
  - Menininkų rezidencijos – prioritetinga veikla. Čia įrengtos 5 studijos kūrėjams gyventi ir dirbti, suteikiamos techninės sąlygos, sklaidos, bendradarbiavimo galimybės; rezidencijos trukmė: 2-6 mėn;
  - Dalyvaujantys menininkai skatinami įtraukti į vietos ir edukacines veiklas (pavyzdžiui, su vienos meno mokykla), prisijungti prie vietos kultūrinių ir nekultūrinių iniciatyvų;

- Norint sėkmingai vykdyti menininkų rezidencijų programas, daug dėmesio būtina skirti šioms veikloms: programos kuravimui, viešinimui, leidybai, finansavimo paieška, kurioms gali būti reikalingas papildomas etatas ar etatai.
- Čia sudarytos sąlygos apsisotiti kūrėjams (*work rereat*) ir poilsiautojams (nesezono metu); lėšos iš patalpų nuomos leidžia padengti dalį administracinių, eksploatacinių išlaidų;
- Papildomos patalpos: skaitykla-biblioteka, skaitmeninė audiovizualinė laboratorija, konferencijų salės pritaikomos tiek edukacijai, tiek darbui (dalykinis turizmas);
- Nidos doktorantų mokykla – laipsnio nesuteikianti akademinė programa meno srityje, už kursus suteikiami akademiniai kreditai;
- NMK veikia Neringos miesto savivaldybėje, kuri, kaip ir Palanga, patiria didelius sezoniškumo įtakojamus lankytojų svyravimus. Nepaisant to, nuo NMK įkūrimo pradžios, šiam kultūriniam objektui tapus traukos centru, jo lankytojų skaičius išaugo 3 kartus.

